

Jolanta Lasauskienė

PROJEKTAS KAIP STUDIJŲ REZULTATŲ BAIGIAMASIS VERTINIMAS

Anotacija. Projektai yra labai svarbi universitetinių studijų dalis, jų vaidmuo didėja atsiskaitant ne tik už atskirus studijų dalykus, tačiau ir įvertinant visų studijų kokybę, baigiamuosius jų rezultatus. Šiame straipsnyje nagrinėjami Lietuvos edukologijos universitete parengti ir apginti baigiamieji muzikos pedagogikos projektai: išryškinami jų ypatumai, edukacinė svarba ir taikymo galimybės stiprinant praktinį būsimų muzikos mokytojų rengimą, plėtojant projektinės ir tiriamosios veiklos kompetencijas universitete. Projektų tobulinimo galimybės aptariamos studijų kokybės, baigiamųjų studijų rezultatų problematikos kontekste.

Esminiai žodžiai: muzikos pedagogikos projektas, ugdymo projektas, studijų rezultatai, studijų kokybė, kompetencijos.

Įvadas

Šiuolaikinei aukštajai mokyklai keliami nauji iššūkiai ir tikslai siekiant aukštojo mokslo kokybės. Jie įvardyti strateginiuose Europos Komisijos dokumentuose aukštojo mokslo plėtros klausimais [28; 29], akcentuojant didesnę studijų turinio orientaciją į būsimą profesinę veiklą, universitetai ir kolegijos kviečiami diegti kompetencijomis (studijų rezultatais) grindžiamas studijų programas.

Lietuvos aukštojo mokslo studijų rezultatų (angl. *learning / study outcome*) principas yra palyginti naujas reiškinys [6]. Plačiau studijų rezultatų sampratos ir vertinimo problemas tyrė N. Pileičikienė (2006), R. Laužackas (2008), K. Pukelis (2009) ir kt. Neretai studijų rezultatai painiojami su studijų tikslais (angl. *learning / study objectives*). Mokslininkai pažymi, kad studijų rezultatai – tai kvalifikaciniai reikalavimai, parodantys studijų metu įgytas kompetencijas, reikalingas atitinkamai kvalifikacijai suteikti [20]. Jie apima žinias ir gebėjimus, pasiekiamus studijų pabaigoje, sėkmingai baigus studijas ar tam tikrą studijų pakopą. Todėl studijų rezultatai turi atspindėti švietimo ir profesinės veiklos sistemų poreikių ryšį, lemti vidinę studijų programos struktūrą ir jos rengimo logiką [21]. Anot I. Savickienės ir K. Pukelio (2006), studijų programos tikslai ir uždaviniai, turinys ir struktūra, studijų metodai, studentų savarankiškas darbas, įskaitant tyrimo projektus ir praktinę veiklą, bei studijų rezultatų vertinimas

– svarbūs studijų programos kokybės aspektai. Aiškiai apibrėžti studijų rezultatai yra labai naudingi aukštojo mokslo studijų kokybės sistemai palaikyti ir puoselėti [22].

Dublino aprašų (*Dublin Descriptors*, 2004) kūrėjai pateikia aukštojo mokslo sistemos teikiamų laipsnių ir studijų rezultatų (kompetencijų) pasiekimų lygio aprašymus žinių ir supratimo, jų taikymo, sprendimų priėmimo, komunikacinių gebėjimų, savarankiškumo, atsakomybės ir bendradarbiavimo srityse [11]. *Europos kvalifikacijų sąrangos* [1] ir *Lietuvos kvalifikacijų sandaros* [18] aprašuose studijų rezultatai aprašomi detaliau ir apima platesnį kompetencijų derinį. Teisines prielaidas atskirų studijų pakopų studijų rezultatams Lietuvoje klasifikuoti, vertinti ir lyginti sudarė naujas *Studijų pakopų aprašas*, kuris buvo patvirtintas 2011 m. [25]. Apraše kiekvienos pakopos studijų rezultatai aprašomi pagal šiuos struktūrinius elementus: žinias ir jų taikymą, gebėjimus atlikti tyrimus, specialiuosius gebėjimus, socialinius gebėjimus ir asmeninius gebėjimus.

Naujų mokytojo kompetencijų (studijų rezultatų) poreikis kelia reikalavimus tobulinti pedagogų rengimą, organizuoti studijas, padedančias būsimiems mokytojams ugdytis šiandienos mokyklos poreikius atliepančias kompetencijas [8; 19]. Kartu akcentuojamas perėjimas prie naujų mokymo(si) santykių, besiremiančių aktyviu ir interaktyviu mokymusi, gebėjimu nuolatos mokytis, remiantis patirties reflektavimu, savarankiškumu, asmenine iniciatyva, ugdant savo kaip būsimą specialisto visuminę kompetenciją [2]. R. Bubnys, V. Žydzūnaitė (2012) pastebi, kad gebėjimas kritiškai mąstyti, analizuoti savo patirtį ir išgyvenimus skatina studentus aktyviau įsitraukti į mokymo(si) procesą: numatyti ir spręsti problemas, priimti kompleksinius sprendimus [5, p. 5]. Anot A. Juodaitytės (2003), interaktyvus studentų mokymas(is) reikalauja iš dėstytojo naujų didaktinių kompetencijų, pirmiausia veiklos valdymo srityje [12, p. 90].

Muzikos pedagogikos projekto samprata. Vienas metodų, nukreipiančių pedagogines technologijas interaktyvaus mokymosi keliu, – ugdymo projektų rengimas ir pristatymas [4]. B. Bitino (2006, p. 171) manymu, mokytojo profesinė veikla yra ugdomojo projekto kūrimas ir praktinis jo įgy-

vertinimas, o ugdymo projektavimo gebėjimai yra vienas esminių mokytojo profesinio kompetentingumo bruožų. Pedagoginio projekto metodas apibrėžiamas kaip tyrėjo parengtos ugdymo sistemos, modelio ar technologijos praktinis tikrinimas [4, p. 352]. Tokio projekto esmė – ugdomosios veiklos tobulinimo verifikavimas (tikrinimas). Ugdymo tyrimų metodologinėje literatūroje anglų kalba šis metodas įvardijamas kaip veiklos tyrimas (angl. *action research*). Analizuodami projektų metodo taikymo universitetinėse studijose galimybes šiuolaikiniai dėdaktai įvardija nemažai pranašumų [10]: individualių projektų kūrimas skatina studentų saviraišką, savarankiškumą (iniciatyvumą, kūrybiškumą), stiprina dėstytojų ir studentų bendradarbiavimą [9; 26]; studentai išgyvena pasitenkinimą, kai kurdami projektus, turi atlikti įvairius profesinius vaidmenis [5]. Pastebėta, kad taikant projektų metodą, pozityvia linkme keičiasi ne tik studentų, bet ir dėstytojo vaidmuo. Šio straipsnio autorės atlikti tyrimai atskleidė projektinės veiklos galimybes (kryptis) stiprinant praktinį būsimų muzikos mokytojų rengimą, plėtojant dalykines ir bendrąsias kompetencijas universitete [14; 16; 17].

Lietuvos edukologijos universiteto Ugdymo mokslų fakulteto Muzikos katedroje studentų gyvendinamus projektus galima suskirstyti į dvi rūšis. Vienais jų siekiama plėtoti ir tobulinti praktinius būsimų mokytojų muzikinės raiškos įgūdžius. Šiam tipui galima priskirti įvairius muzikinius edukacinius projektus [15]. Tai savarankiškų studijų forma projektų metodu, didaktiniai projektai, komponuojami į bendrą muzikos pedagogikos dalykų modulių savarankiškų projektinių užduočių struktūrą. Kitokio pobūdžio yra muzikos pedagogikos kursiniai, baigiamieji (bakalauro, magistro) projektai. Pagrindinis šių projektų tikslas yra formuoti reikiamus mokslinio tyrimo pradmenis, plėtoti gebėjimus planuoti, parengti, organizuoti ir pristatyti muzikos pedagogikos projektą. Tai savarankiški, į muzikinio ugdymo praktiką orientuoti ir studento vykdomi moksliniai tyrimai. Jie grindžiami ugdymo projekto moksline analize [4, p. 90]. Muzikos pedagogikos projekte daugiausia dėmesio kreipiama į muzikinio ugdymo turinį ir jo įgyvendinimo procesą; ugdymo veiksmingumą galima apibūdinti remiantis ne tik ugdytinių lavinimo ir auklėjimo rezultatais, bet ir ugdymo dalyvių požiūriu į projektą įgyvendintą muzikinio ugdymo procesą. Projektų metodu nesiekama pagrįsti teorinių teiginių, pasitenkinama išvada apie projekto įgyvendinimą pasiektą muzikinio ugdymo kokybę. Projektų pobūdis gali būti labai įvairus, tačiau bet kuriuo atveju studentas interpretuojamas kaip tyrėjas, veiklos tyrimų dalyvis, o jo atliekami

tyrimai – kaip praktikų bandymas spręsti aktualias muzikinio ugdymo problemas ir padėti mokytojams tiesiogiai remtis mokslinėmis išvadomis.

Pastaraisiais metais (nuo 2007 m.) muzikos pedagogikos specialybės studentai vis dažniau renkasi rengti ir viešai ginti bakalauro projektą. Per tą laiką išsiplėtė muzikos pedagogikos tyrimų problematika, sukaupta kokybiškai turiningesnė ugdymo projektų rengimo ir pristatymo patirtis. Projektinė veikla sulaukia ypač daug studentų dėmesio, kadangi tai yra būdas panaudoti, pritaikyti įgytas teorines žinias ir praktinius įgūdžius praktinėje veikloje. Atsižvelgus į studentų norą turėti išsamesnį bakalauro projektų rengimo metodinių rekomendacijų leidinį, buvo parengtos kelios metodinės priemonės [13; 15].

Problema. Aukštojo mokslo studijų kokybės užtikrinimo ir gerinimo siekiai orientuoja atlikti gilesnę universiteto absolventų kvalifikacinių studijų darbų analizę. Tačiau iki šiol muzikos pedagogikos bakalauro darbų kokybės problemos dar nesulaukė reikiamo tyrėjų, edukologų dėmesio [3; 7; 23; 24]. Siekiant tobulinti muzikos pedagogikos studijų kokybę, būtina analizuoti, kokia muzikos pedagogikos bakalauro projektų rengimo patirtis jau yra sukaupyta, įvertinti esamą situaciją, išsiaiškinti, kokie aspektai svarbūs, siekiant tobulinti būsimų mokytojų bendrąsias ir profesines kompetencijas universitete, gerinti baigiamuosius studijų rezultatus.

Lietuvos ir europiniuose švietimo dokumentuose ypač pabrėžiama *projektinės* ir *tiriamosios veiklos kompetencijų* reikšmė gerinant studijų kokybę [19; 29]. Ugdymiesi tiriamosios veiklos kompetenciją studentai mokosi savarankiškai organizuoti profesinės veiklos tyrimus, pasirinkti optimalią konkrečiau tyrimo strategiją, taikyti tinkamus metodus, pristatyti gautus rezultatus. Projektinė veikla padeda būsimiems mokytojams parengti ir įgyvendinti ugdymo projektus, taikant projektų planavimo principus, dirbti komandomis (grupėmis), su įvairiais partneriais. Šias kompetencijas pirmosios pakopos studentai ugdomi rengdami muzikos pedagogikos kursinius, bakalauro projektus [13].

Šio tyrimo **problema** apibrėžiama klausimais: kaip pasireiškia muzikos pedagogikos absolventų projektinės ir tiriamosios veiklos kompetencijos (studijų rezultatai) baigiamajame bakalauro studijų etape? Ir kaip jas būtų galima tobulinti pedagoginėse studijose?

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Lietuvos edukologijos universitete parengtus ir apgintus muzikos pedagogikos bakalauro projektus ir nustatyti absolventų įgytų projektinės ir tiriamosios veiklos kompetencijų (studijų rezultatų) raiškos ypatumus.

Tyrimo imtis. Imtį sudarė 32 muzikos pedagogikos bakalauro projektai, parengti ir apginti 2007–2012 m. Lietuvos edukologijos universitete (duomenys rinkti iš Muzikos katedros metodinio kabineto sąrašų). Didžiausias apgintų bakalauro projektų skaičius buvo 2011–2012 m. (50 proc. projektų per visą nagrinėjamą laikotarpį).

Tyrimo metodai

Duomenų rinkimas. Visi nagrinėjami 32 bakalauro projektai buvo analizuojami pasitelkiant ekspertinį vertinimą [4, p. 168]. Ekspertų grupę sudarė 3 edukologijos mokslo krypties ekspertai. Tyrimo remtasi baigiamųjų projektų turinio (angl. *content*) analize.

Tyrimo priemonė. Bakalauro projektų vertinimo priemonė parengta remiantis bendraisiais europiniais principais mokytojų kompetencijoms ir kvalifikacijoms [8] bei Lietuvoje patvirtintu mokytojo profesijos kompetencijos aprašu [19]. Šiuose dokumentuose pateikti mokytojo kompetencijas sudarantys žinių, gebėjimų, nuostatų apibrėžimai buvo pritaikyti sudarant projektinės ir tiriamosios veiklos kompetencijų raišką fiksuojantį modelį (1 lentelė). Kompetencijas išsamiau apibūdina jų sudedamosios dalys – studijų rezultatai, nurodantys, kokius gebėjimus turi įgyti bakalauro studijų muzikos pedagogikos absolventas.

Analizuojant muzikos pedagogikos projektus, kiekvienas kompetencijos gebėjimas (studijų rezultatas) buvo vertinamas atskirai pagal skalę: „pasiekta“, „iš dalies pasiekta“, „nepasiekta“. Ekspertiniuose tyrimuose B. Bitinas (2006) siūlo vertinti dviejų arba trijų balų skale, išreikšta žodine forma [4, p. 166].

Duomenų analizė. Taikyti absoliučių ir procentinių dažnių skaičiavimai ir aprašomoji turinio analizė.

Tyrimo rezultatai ir jų aptarimas

Gauti tyrimo rezultatai rodo, kad parengtuose muzikos pedagogikos projektuose absolventų įgytų projektinės ir tiriamosios veiklos kompetencijų (studijų rezultatų) pasiekimo lygis nėra vienodas (2 lentelė).

Projektinės veiklos kompetencijos vertinimo analizė. Nustatyta, kad iš visų muzikos pedagogikos absolventų įgytų projektinės veiklos kompetencijos gebėjimų (studijų rezultatų) kaip visiškai pasiektus ekspertai vertino šiuos gebėjimus: *parengti ir organizuoti ugdymo projektą, taikant projektų planavimo principus* (71,1 proc.), *dirbant kartu su komanda, su įvairiais partneriais įgyvendinti ir pristatyti projektą, skleisti jo rezultatus* (65,3 proc.). Beveik pusė (49,5 proc.) absolventų geba *planuoti (skirti, nustatyti) projekto veiklas, numatyti projekto išteklius*. M. Te-

1 lentelė

Tyrimo priemonės turinys [8; 19]

Kompetencijos	Studijų rezultatai
1. Projektinės veiklos kompetencija	1.1. Nustatyti muzikinio ugdymo tobulinimo problemą, formuluoti ugdymo projekto idėją
	1.2. Planuoti (nustatyti, skirti) projekto dalyvių veiklas, numatyti projekto išteklius
	1.3. Parengti ir organizuoti ugdymo projektą, taikant projektų planavimo principus
	1.4. Dirbant kartu su komanda, su įvairiais partneriais įgyvendinti ir pristatyti projektą, skleisti jo rezultatus
	1.5. Parengti mokslinę ataskaitą (aprašyti projekto veiklas, apibūdinti rezultatus, pateikti apibendrinimus)
2. Tiriamosios veiklos kompetencija	2.1. Pasirinkti optimalią konkretaus tyrimo strategiją
	2.2. Planuoti ir organizuoti profesinės veiklos tyrimą (apibrėžti tyrimo tikslus, reikalingas priemones, tyrimo metodus, organizavimą)
	2.3. Parinkti ar sudaryti tyrimo duomenų rinkimo priemones (klausimynas, interviu klausimai, stebėjimo dienoraščiai ir kt.)
	2.4. Analizuoti ir interpretuoti tyrimo duomenis
	2.5. Parengti tyrimo ataskaitą, tinkamai apibūdinant tyrimo rezultatus, tyrimo išvadas ir rekomendacijas

Projektinės veiklos kompetencijos (studijų rezultatų) vertinimas (proc.)

1. Projektinės veiklos kompetencija (studijų rezultatai)		Vertinimas		
		Pasiekta	Iš dalies pasiekta	Nepasiekta
1.1.	Nustatyti muzikinio ugdymo tobulinimo problemą, formuluoti ugdymo projekto idėją	21,6	56,8	21,6
1.2.	Planuoti (nustatyti, skirti) projekto veiklas, numatyti projekto išteklius	49,5	42,1	8,4
1.3.	Parengti ir organizuoti ugdymo projektą, taikant projektų planavimo principus	71,1	28,4	0,5
1.4.	Dirbant kartu su komanda, su įvairiais partneriais įgyvendinti ir pristatyti projektą, skleisti jo rezultatus	65,3	30,0	4,7
1.5.	Parengti mokslinę ataskaitą (aprašyti projekto veiklas, apibūdinti rezultatus, pateikti apibendrinimus)	36,8	51,6	11,6

resevičienė, J. Adomaitienė (2000) pažymi, kad gebėjimai planuoti, įgyvendinti ir pristatyti projektą yra visos projektinės veiklos pagrindas, nuo kurio priklauso projekto kokybė [27]. Šias kompetencijas pirmosios pakopos muzikos pedagogikos specialybės studentai įgyja kurdami muzikinius projektus ir plečia rengdami kursinį, bakalauro projektą [11].

Mažiausiai pasiektos projektinės veiklos kompetencijos sudedamosios dalys (studijų rezultatai) – *nustatyti muzikinio ugdymo tobulinimo problemą, formuluoti ugdymo projekto idėją* (21,6 proc.) ir *parengti mokslinę ataskaitą (aprašyti projekto veiklas, apibūdinti rezultatus, pateikti apibendrinimus)* (11,6 proc.). Ugdymo projektų metodologinėje literatūroje [4, p. 174] akcentuojama, kad ugdymo projekto poreikį turi lemti temos pagrindime nusakyta probleminė situacija ir suformuluota problema, kuriai spręsti skiriamas tyrimas. Tačiau maža šių gebėjimų ekspertinio vertinimo procentinė išraiška rodo, kad būsimi muzikos mokytojai nepakankamai išryškina probleminius tyrimo klausimus, į kuriuos siekiama atsakyti įgyvendinant projektą. Todėl metodologiškai pagrindžiant projektą dažnai formuluojama pernelyg bendra arba sudėtinga mokslinė problema. Taip pat ekspertai pažymėjo, kad vykdant muzikos pedagogikos projektus, pradedantieji tyrėjai nepakankamai kruopščiai fiksuoja projekto įgyvendinimo procesą, neišskiria esminių projekte numatyto ugdymo situacijų, todėl projekto mokslinėje ataskaitoje jiems sudėtinga išsamiai pagrįsti apbruojamos idėjos įgyvendinimo ypatumus.

Apibendrinus muzikos pedagogikos absolventų projektinės veiklos kompetencijos (studijų rezultatų) pasiekimo lygio tyrimo rezultatus, nustatyta, kad muzikos pedagogikos bakalauro projektinės veiklos kompetencija (studijų rezultatai) yra pakankamai aukšto lygio. Galima būtų teigti, kad būsimų muzikos mokytojų projektinės veiklos sėkmei didelę įtaką daro pozityvus studentų požiūris į projektinę veiklą, įgyta muzikinės kūrybinės veiklos patirtis.

Tiriamosios veiklos kompetencijos vertinimo analizė. Aptariant tiriamosios veiklos kompetencijos sudedamąsias dalis (studijų rezultatus), galima teigti (3 lentelė), kad ekspertai šios kompetencijos gebėjimus vertino kaip „pasiektus iš dalies“: beveik pusė muzikos pedagogikos absolventų iš dalies geba *pasirinkti optimalią konkretaus tyrimo strategiją* (52,1 proc.), *parengti tyrimo ataskaitą, tinkamai apibūdinant tyrimo rezultatus, tyrimo išvadas ir rekomendacijas* (50 proc.).

Galima pastebėti, kad „visiškai pasiektų“ tiriamosios veiklos gebėjimų procentas palyginti mažas. Palankiausiai („pasiekta“) vertinamas muzikos pedagogikos absolventų gebėjimas *planuoti ir organizuoti profesinės veiklos tyrimą (apibrėžti tyrimo tikslus, reikalingas priemones, tyrimo metodus, organizavimą)* (57,4 proc.). Beveik vienodas procentinis pasiskirstymas tarp „pasiekta“ ir „iš dalies pasiekta“ nustatytas vertinant tiriamosios veiklos gebėjimą *parinkti ar sudaryti tyrimo duomenų rinkimo priemones (klausymynas, interviu klausimai, stebėjimo dienoraščiai ir kt.)* (atitinkamai 40,5 ir 43,7 proc.). Mažiausiai pasiekti gebėjimai *analizuoti ir interpretuoti tyrimo duomenis*

Tiriamosios veiklos kompetencijos (studijų rezultatų) vertinimas (proc.)

2. Tiriamosios veiklos kompetencija (studijų rezultatai)		Vertinimas		
		Pasiekta	Iš dalies pasiekta	Nepasiekta
2.1.	Pasirinkti optimalią konkrečiau tyrimo strategiją	45,7	39,9	14,4
2.2.	Planuoti ir organizuoti profesinės veiklos tyrimą (apibrėžti tyrimo tikslus, reikalingas priemones, tyrimo metodus, organizavimą)	57,4	36,3	6,3
2.3.	Parinkti ar sudaryti tyrimo duomenų rinkimo priemones (klausimynas, interviu klausimai, stebėjimo dienoraščiai ir kt.)	40,5	43,7	15,8
2.4.	Analizuoti ir interpretuoti tyrimo duomenis	22,6	50,5	26,8
2.5.	Parengti tyrimo ataskaitą, tinkamai apibūdinant tyrimo rezultatus, tyrimo išvadas ir rekomendacijas	41,1	50,0	8,9

(26,8 proc.), *parinkti ar sudaryti tyrimo duomenų rinkimo priemones* (15,8 proc.), *pasirinkti optimalią konkrečiau tyrimo strategiją* (14,4 proc.).

Apibendrinus muzikos pedagogikos absolventų tiriamosios veiklos kompetencijos (studijų rezultatų) pasiekimo lygio tyrimo rezultatus, galima teigti, kad bakalaurų tiriamosios veiklos kompetencijos lygis kol kas yra vidutinis.

Tyrimas atskleidė veiksnius, lėmusius muzikos pedagogikos bakalauro projekto rengimo sunkumus: įvairių rašto (esė, referatų, seminarinių darbų) ir mokslinio tyrimo darbų rengimo įgūdžių stygių, kadangi didžioji dalis muzikos pedagogikos studijų programos dalykų modulių yra orientuoti į dalykinių ir pedagoginių kompetencijų ugdymą(si). Šie įgūdžiai turėtų būti tobulinami tiek individualiai, tiek įvairiuose universitetinių studijų moduluose, kuriuose akcentuojama dalyko didaktika, tyrimų metodologija ir projektų rengimas.

Tyrimas parodė, kad tikslinga pasiūlyti pradedantiesiems muzikos pedagogikos tyrėjams, studentams ugdymo projektų metodologijos kursą, kurio metu jie būtų supažindinami su pedagoginių projektų strategijomis ir metodikos ypatumais, teiginių arovavimo metodais. Atliktas tyrimas taip pat leido patikslinti kai kuriuos muzikos pedagogikos bakalauro projektų vertinimo kriterijus [11]. Aiškiais kriterijais paremtas tiriamųjų studijų darbų vertinimas laiduotų visų studijų, baigiamųjų jų rezultatų kokybės gerinimą.

Išvados

Apibendrinant tyrimo rezultatus akcentuotina, kad:

1. Muzikos pedagogikos absolventų projektinės ir tiriamosios veiklos kompetencijos baigiamajame studijų etape dažniausiai „pasiektos iš dalies“. Skirtingų kompetencijų (studijų rezultatų) pasiekimų lygis nėra vienodas: lengviausiai bakalaurai geba planuoti ir organizuoti profesinės veiklos tyrimą, įgyvendinti ugdymo projektą, o sunkiausiai jiems sekasi apibūdinti tyrimo problemą, pristatyti tyrimo struktūrą, analizuoti ir interpretuoti tyrimo duomenis, parengti tyrimo ataskaitą.

2. Mažiausiai pasiekti būsimų muzikos mokytojų projektinės veiklos gebėjimai (studijų rezultatai) – nustatyti aktualias muzikinio ugdymo problemas, kurias sprendžiant taikomas projektų metodas, pagrįsti projektą metodologiškai, parengti mokslinę ataskaitą. Tiriamosios veiklos gebėjimų (studijų rezultatų) grupėje muzikos pedagogikos absolventams sunkiausiai sekasi pasirinkti optimalią konkrečiau tyrimo strategiją, parengti tyrimo priemones, apibūdinti duomenų analizės rezultatus, tyrimo išvadas ir rekomendacijas.

3. Tyrimas išryškino esminius muzikos pedagogikos bakalauro projektų rengimo sunkumus lėmusius veiksnius – tai įvairių rašto ir tiriamųjų darbų įgūdžių stygių. Šie įgūdžiai turėtų būti tobulinami tiek individualiai, tiek įvairiuose pedagoginių studijų moduluose, kuriuose akcentuojama dalyko didaktika, tyrimų metodologija ir projektų rengimas.

Literatūra

1. *A Framework for Qualifications for the European Higher Education Area Bologna working group on Qualifications Frameworks* (2005-07-08), Brussels, 2005 [žiūrėta 2010 m. gegužės 10d.]. Prieiga per internetą: <www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/050218_QF_EHEA.pdf>.
2. Adomaitienė J., Zubrickienė I., Teresevičienė M. Profesinis mokytojų ir dėstytojų tobulėjimas, atliekant veiklos tyrimus. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*, 2008, nr. 15, p. 10–22.
3. Barkauskaitė M., Martišauskienė E., Česnavičienė J. Edukologiniai tyrimai ir dabarties iššūkių kaita. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*, 2006, nr. 11, p. 10–17.
4. Bitinas B. *Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas*. Vilnius: Kronta, 2006.
5. Bubnys R., Žydžiūnaitė V. *Reflektyvusis mokymas(is) aukštosios mokyklos edukacinėje aplinkoje: dėstytojų mokymo patirtys*. Mokslo studija. Šiauliai: Liucilijus, 2012.
6. Bulajeva T. *Žinių ir kompetencijų vertinimas: kaip susikurti studentų pasiekimų vertinimo metodiką*. Vilnius: VU, 2007.
7. Cibulskaitė N. Matematikos bakalauro darbas aukštojo mokslo kokybės gerinimo požiūriu. *Švietimas: politika, vadyba, kokybė*, 2009, nr. 1(2), p. 8–17.
8. *Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications European Commission. Directorate – General for Education and Culture*. Brussels, 2005. Prieiga per internetą: <http://europa.eu.int/comm/education/policies>.
9. Dačiulytė R. Būsimųjų technologijos mokytojų savarankiškumo skatinimas dirbant projektų metodu. *Pedagogika*, 2004, t. 70, p. 44–49.
10. Dohn H., Wagner K. D. Strategies and Methods of Teaching in Contemporary Higher education with reference to Project work. *Innovations in Education and Training International*, 1999, Vol. 36, p. 285–294.
11. *Dublin descriptors for Short Cycle, First Cycle, Second Cycle and Third Cycle Awards* A report from a Joint Quality Initiative informal group, 2004 [žiūrėta 2010 m. gegužės 21 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.jointquality.org>.
12. Juodaitytė A. Studentų interaktyvaus mokymo(si) didaktinio modeliavimo technologija. *Pedagogika*, 2003, t. 65, p. 90–97.
13. Lasauskienė J. *Bakalauro projekto rengimo rekomendacijos*. Metodinė priemonė muzikos pedagogikos bakalauro studijų programos studentams. Vilnius: VPU leidykla, 2011.
14. Lasauskienė J. *Muzikos mokytojo veikla ir kompetencijos*. Mokslo studija. Vilnius: VPU leidykla, 2010.
15. Lasauskienė J. *Muzikinių edukacinių projektų rengimas ir įgyvendinimas*. Mokymo metodinė priemonė. Vilnius: VPU leidykla, p. 42–78.
16. Lasauskienė J., Grigienė, Z., Barisas, K., Tavoras K. Būsimųjų muzikos mokytojų projektinės veiklos ypatumai. *Pedagogika*, 2007, t. 88, p. 63–69.
17. Lasauskienė J. Būsimųjų muzikos mokytojų dalykinės kompetencijos plėtojimas taikant projektų metodą. *Pedagogika*, 2006, t. 81, p. 63–69.
18. Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 535. *Valstybės žinios*, 2010, Nr. 56-2761 [žiūrėta 2010 m. rugpjūčio 17 d.]. Prieiga per internetą: <www.lrvk.lt/bylos/Teisės_aktai/2010/05/15258>.
19. Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas. *Valstybės žinios*, 2007, Nr. 12-511. Prieiga per internetą: <www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/2007-01-15-ISAK-54(2).doc>.
20. Pukelis K. Ability, Competency, Learning/Study Outcome, Qualification and Competence: Theoretical Dimension. *The Quality of Higher Education*, 2009, nr. 6, p. 12–35.
21. Pukelis K., Laužackas R. Developing Study Programme Curriculum based on Study Outcomes. In: *Innovation, Change and Sustainability in Syrian Higher Education*. Eds. J. van Buer, C. Wagner and T. Teuscher. 2008, Band 14, p. 160–165.
22. Pukelis K., Pileičikienė N. Kai kurių Lietuvos universitetų ir kolegijų studijų programų kokybės ypatumai: studijų rezultatų paradigma. *Aukštojo mokslo kokybė*, 2006, nr. 3, p. 20–44.
23. Saulėnienė S. Išlyginamųjų dailės pedagogikos studijų baigiamųjų darbų rengimo projekto metodu analizė. Iš: *Konferencijos pranešimų medžiaga*. Kaunas, 2005.
24. Slušnienė D., Plungienė I. Baigiamojo vertinimo organizavimo patirtis Klaipėdos kolegijoje. Iš: *Tarptautinė konferencija „Besimokančios visuomenės iššūkiai pedagogų rengimui“*: straipsnių ir pranešimų rinkinys. Mokytojų kompetencijos centras, 2007, p. 117–128.
25. *Studijų pakopų aprašas*, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. V-2212, 2011.

26. Tavoras V. Būsimų muzikos mokytojų meninės individualybės raiškos skatinimas taikant projektų metodą. *Pedagogika*, 2011, t. 103, p. 74–80.
27. Teresevičienė M., Adomaitienė J. *Projektai mokymo(si) procese: mokomoji knyga*. Kaunas: VDU, 2000.
28. *The Bologna Process 2020 – the European Higher Education Area in the new decade*. Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education, Leuven and Louvain-la-Neuve, 28–29 April 2009.
29. *The European Higher Education Area – Achieving the Goals*. Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education, Bergen, 19–20 May 2005 [žiūrėta 2007-09-28]. Prieiga per internetą: <<http://www.bologna-bergen2005.no>>.

Summary

Jolanta Lasauskienė

BACHELOR PROJECT AS A FINAL ASSESSMENT OF STUDY OUTCOMES

Study projects are an important part of university studies. They are involved not only for estimating separate study subjects but also for estimating an overall study quality, final study outcomes. The article examines final projects of music pedagogy which are prepared at Lithuanian University of Educational Sciences: peculiarities, educational importance and possibilities to strengthen practical training of future music teachers, by developing project and research activities competencies at university. The abilities of development are being presented in the context of study quality, final study outcomes.

The aim of the research. To analyze music pedagogy projects defended in Lithuanian University of Educational Sciences and to determine the peculiarities of achieved project and research activity competencies (study outcomes).

Methods of the research. Analysis of scientific sources, document analysis, expert method, content analysis.

Results. Conclusions of the results reveal that competencies of project and research activities most often are only partially achieved by a music pedagogy students. The level of achievement of these competencies – study outcomes – is not the same: the easiest activities for bachelor's students are to plan and organize independently the investigations of professional activities, to implement education projects; whereas, the most difficult ones are to formulate a research problem, to analyze and interpret research data, to prepare research report. The worst acquired abilities of project activities (study outcomes) are: to determine relevant problems of music education, to validate a project under the appropriate methods, to formulate a scientific report. Within research activities (study outcomes) group the graduates find most difficult tasks, such as: to choose a particular research strategy, to select or compose research instruments, to describe properly results of data analysis, research conclusions and recommendations. The research reveals essential factors, which caused the difficulties in preparing (writing) Bachelor's projects (paper) on music pedagogy: the lack of various literacy and research skills. These competencies (study outcomes) ought to be improved both individually and during the modules of university studies, which particularly focusing on research skills and action research (projects).

Keywords: bachelor project of music pedagogy, action research, study outcomes, quality of studies, competencies.

*Lietuvos edukologijos universitetas,
Muzikos katedra
Iteikta 2012 m. gruodžio mėn.*